

★ प्रश्न :- एक वाक्येन उत्तर लिखत —

- (क) कुत्र त्वरणीयम् ?
 (क) कार्यक्षेत्रे त्वरणीयम् ।
 (ख) कस्मिन् तरणीयम् ?
 (ख) दुःख सागरे तरणीयम् ।
 (ग) कुत्र चरणीयम् ?
 (ग) कष्ट पर्वते चरणीयम् ।
 (घ) विपत्ति-विपिने किं करणीयम् ?
 (घ) विपत्ति - विपिने चमणीयम् ।
 (ङ) मम किं करणीयम् ?
 (ङ) मम लोकहितं करणीयम् ।

★ नामोल्लेखपूर्वकं समासविग्रहं कुरुत :-

- उत्तर (क) लोकहितम् = लोकस्य हितम् (तत्पुरुष समास)
 (ख) भोगभवनम् = भोग इव भवनम् (कर्मधारय समास)
 (ग) कार्यक्षेत्रम् = कार्यस्य क्षेत्रम् (तत्पुरुष समास)
 (घ) दुःखसागरे = दुःख इव सागरे (कर्मधारय समास)
 (ङ) कष्टपर्वते = कष्ट इव पर्वते (कर्मधारय समास)

कक्षा - 8

विषय - संस्कृत

प्रथमः पाठः

Date: 1-4-2020

P. No: 1

“लौकहितं मम करणीयम्”

शब्दार्थः

★ करणीयम् = कक्षा चाहिए।

स्मरणीयम् = याद कक्षा चाहिए।

त्वरणीयम् = शीघ्रता कक्षा चाहिए।

गह्वरे = गुफा में।

गहनारण्ये = गहन वन में।

★ रमणीयम् = रमण कक्षा चाहिए।

जातु = वीता हुआ।

सौख्यम् = सुख।

तारणीयम् = पार कक्षा चाहिए।

अभ्यासः

(क) मनसा किं करणीयम् ?

(क) स्मरणीयम्।

(ख) वचसा किं करणीयम् ?

(ख) वदनीयम्।

(ग) कस्मिन् न रमणीयम् ?

(ग) भोग भवने।

(घ) किं न गणनीयम् ?

(घ) जातु दुःखम्।

(ङ) किं न मननीयम् ?

(ङ) निज सौख्यम्।